

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל
רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת
ראה

גליון מספר 87

יצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' הפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א ♦ שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים, או בדוא"ל: reiyaa@gmail.com
או להתקשר למספר: 0546573528 ♦ תרומות ניתן להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 20778885 ♦ ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il ♦ ניתן לקבל את העלון במייל מדי שבוע

אורות הפרשה

וַיִּדְיָחוּ אֶת יוֹשְׁבֵי עֵרְם [יג, יד].

"כל השנאות כולן וחומרי דיניהן הנם נאמרים רק במי שכבר ברי לנו שקיימנו בו מצוות תוכחה. וכאשר אין לנו ברור הזה ולא בכמה דורות שלפנינו, ע"פ עדות רבי עקיבא, מי שידוע להוכיח, על כן נפל פיתא בבירא [עיי' רש"י שבת סו:], וכל ההלכות הנוטות לרוגז ושנאת אחים נעשות הן כפרשת בן סורר ומורה, עיר הנידחת ובית המנוגע, למאן דאמר לא היו ולא עתידין להיות, ונכתבו משום דרוש וקבל שכו, והשכר של הדרשה גדול הוא מאוד, כי הוא המלח המעמיד את צביון הטוב ע"י תגבורת שנאת הרע בכל ענפיו. וכיון שהוא עושה באורח למודי את פעולתו, איננו מניח בפועל לרשע משחית באמת להשתרש כלל ועיקר" [מרן הראי"ה, 'אגרות הראי"ה' ח"א אגרת רסן].

בָּנִים אֲתֶם לַד' אַל-לְהִיכֶם [יד, א].

"רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרוים בנים" [קדושין לו:]. זרע קדש זרע בחונים, בני אברהם יצחק ויעקב, דאע"ג דלית בהו הימנותא איקרו בני מעלי וכדעת ר' מאיר דהלכתא כותיה בא, וכמו שסתם הסלח [הריב"ם בסליחת ישראל עמך] "בין כך ובין כך קרויים לך בנים", וכן בתשובות הרשב"א (ח"א סימן קצד וסימן רמב) "שם, ח"ב אגרת תקנן].

***

"התכונה הישראלית האדירה והפנימית היא גנוזה בכללות האומה, וממנה לא יוכל לזוז אפילו הפושע שבישראל, כי אין ביד אדם להחליף את טבע נפשו המקורית,

אורות הראי"ה

סיפורים חדשים על הגרש"ז אויערבך זצ"ל והערצתו המיוחדת למרן הראי"ה זיע"א (ג')

מעבר לסיפורים שהובאו בחוברת זו (שהינה בסיס להבנת יחסו של הגרש"ז לראי"ה קוק), ישנם עוד סיפורים רבים נוספים המלמדים על הערצתו הגדולה של הגרש"ז למרן הראי"ה, אמנם מי שינסה לחפש אחר סיפורים אלה, עלול להיתקל בבעיה קשה של העלמה והסתרה. לצערנו, ישנם אנשים המפחדים לספר דברים הקשורים למרן הראי"ה זיע"א, מחשש שיקבלו זיהוי מסוים, שבעיניהם נחשב לשלילי. ומשום שכן, נעשית עבודת איסוף הסיפורים קשה פי כמה, ממה שהייתה אמורה להיות, ודורשת השקעה רבה. אנו מקווים שנוכל בקרוב לפרסם לפחות חלק מאותם סיפורים ש'בעל פה'. בינתיים, לקטנו סיפורים נדירים ולא מוכרים (שלא הופיעו בחוברת הנ"ל), שנדפסו בספרים שונים, המדברים על יחסו המיוחד של הגרש"ז למרן הראי"ה. והרי הם לפניכם.

***

סיפר הרב אהרן גולדברג שליט"א, נכדו של הגרש"ז אויערבך זצ"ל: פעם כשדברו מענין רבנים ורבניות, התבטא סבא (הגרש"ז) ואמר: היחיד שהנני מכיר שמגיע לו התואר "רב" בכל המשמעויות של תואר זה, הוא מרן הרב קוק זצ"ל, הוא "הרב" היחיד שהכרתי.

ובהודמנות אחרת התבטא פעם הגרש"ז, ואמר לקבוצת תלמידים בשיעור: "אני איני תלמיד של הרב זצ"ל, אני חסיד שלו...". (מפי הר"ר יעקב בס ששמע ממנו) [שיחת אבות' עמ' סד].

ולא רק הלכה ואגדה זכה הגרש"ז ללמוד מפיו של מרן הראי"ה, אלא אף מוסר ואורחות חיים. בצעירותו, עמדה דמותו הנשגבה של הראי"ה מול עיניו, וממנה קיבל שפע של אהבת תורה ויראת שמים. מתוך כך, הרבה הגרש"ז לספר על קדושתו

בשבועות האחרונים סיפרנו על דרכיו בקודש של הגרש"ז אויערבך זצ"ל, ועל קרבתו והערכתו למרן הראי"ה. סיפורים אלו מהווים המשך לחוברת 'אור שלמה' (בהוצאת ארגון 'אור האורות'), ובה עשרות סיפורים על הערצתו של הגרש"ז למרן הראי"ה. כך למשל מסופר בחוברת זו, שכאשר היה הגרש"ז אומר 'הרב', בסתמא, הייתה כוונתו למרן הראי"ה. בעיניו היה מרן הראי"ה הסמכות התורנית העליונה ביותר [עמ' 24]. בחוברת מובאים גם דברים שכתב הגרש"ז במקומות שונים בקשר למרן הראי"ה. הבולט שבהם הוא מכתב מעניין שכתב הגרש"ז לרמ"צ נריה זצ"ל, לאחר שקיבל במתנה את ספרו של הרמ"צ 'שיחות הראי"ה' (סיפורים ושיחות ממרן הראי"ה). וז"ל הגרש"ז במכתבו:

"עש"ק ט"ז אלול ל"ט.

לידידי הדגול ומאד נעלה בתורה ויראת ה' טהורה הרב משה צבי נריה שליט"א. אהודש"ת באה"ר ובכבוד ויקר כיאות.

בנו היקר שיחיה הביא לי כעת מנחתו החשובה 'שיחות הראי'ה', מאוד מחויקנא ליה טיבותא ומודינא ליה, גין מתנתא טבתא דא, דשדר לן מר בטיבותיה.

והנני בברכה שזכותו הגדולה של רבנו זצ"ל תעמוד לו להמשיך בעבודת-הקודש, מתוך הרחבה ושמחה, להרבות דעת ד' ותורתו.

החותם בברכת כוח"ט לכת"ר ולכל ביתו, שלמה זלמן אויערבך."

המדקדק במכתב זה, יראה ויבין כיצד התייחס הגרש"ז למרן הראי"ה ("רבנו"), ואת החשיבות הרבה שראה בהפצת תורתו ודרכיו בקודש של מרן הראי"ה, שהוא מכנה אותה: "עבודת הקודש, להרבות דעת ד' ותורתו".

המופלגת של הראי"ה, ועל הערכתם של גדולי דורו אליו. מקצת מהסיפורים שסיפר על הראי"ה מופיעים בחוברת 'אור שלמה', והיתר פזורים בספרים שונים [ראה למשל: 'שיחת אבות', עמ' ק', רג, ריח, תקיז, ועוד].
מזן הראי"ה היה מסדר הקידושין של הגרש"ז בשנת תר"צ [אור שלמה' עמ' 18].
למרות נסיונם של כמה קנאים (קרובי משפחתו של הגרש"ז) למנוע זאת, התעקש הגרתי"ל אויערבך (אביו של הגרש"ז, שהיה חסיד נלהב של מרן הראי"ה) שהראי"ה יסדר את הקידושין, ואכן כך היה [התורה המשמחת, מאת הרב יוסף אליהן].

***

פעם אחת פנו בני ישיבת 'קול תורה' לרבה הגרש"ז אויערבך זצ"ל ושאלוהו: רבינו, מדי פעם מתגלים קברים בכל מיני מקומות בטבריה, שמא אסור לכהנים ללכת שם בכלל? השיב הגרש"ז ואמר: מותר לכהנים ללכת שם, שהרי הרב הלך לשם!

תמהו התלמידים ושאלו: "הרב"? מי זה "הרב", שרבינו מתכוון אליו?
ענה הגרש"ז לתלמידים: הרב? זה מרן הרב קוק! ואם הרב הלך לטבריה, סימן שלכונהים מותר ללכת שם, ואין לערער! [שיחת אבות' עמ' תרלד].

***

כשהוציא הגרש"ז את ספרו הראשון 'מאורי אש' בשנת תרצ"ה, זכה להסכמה חמה מאת מרן הראי"ה [ראה 'אור שלמה' עמ' 18].
מתוך הוקרת תורה והערצה, העניק הגרש"ז עותק של הספר לראי"ה, והוסיף הקדשה אישית: "למע"כ רבנו מרא דארעא דישאל הגאון הגדול אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א מאת שלמה זלמן אויערבך" [אשכולות תמר' עמ' 262].

***

בשבוע שעבר הבאנו את הסיפור הבא, שסיפרה הרבנית רחל נריה לאחר פטירת בעלה הדגול – הרמ"צ נריה זצ"ל:

"בשעתו, פנה בעלי אל הרב אויערבך, בבקשה נרגשת: הלא אתם הכרתם את הרב קוק והנכם יודעים את גדולתו האמיתית - הבה נכתוב יחד דברים, שיבהירו לדור הצעיר מי היה הרב זצ"ל!

אך הרב אויערבך השיב, שלצערו, איחרנו את המועד... כיום יש הקצנה בדעות, וכבר אין השעה כשרה לדבר חשוב זה" [מתוך הספר 'אורו של עולם' (שידאה אור בקרוב) על הגרש"ז אויערבך, מאת הסופר הרב יוסף אליהו שליט"א].

נוסיף על כך את עדותו של ר' יעקב פרידמן שיח"י:

"שמעתי כמו אוזני ממרן הגרש"ז אויערבך זי"ע את המשפט הבא (ביחס לרב קוק):

"הוא הרי היה קדוש עליון, אבל אומר זאת ברחוב, ישליכו עליי אבנים..." [בקהילה, מוסף 'קולות', כ' אייר תשס"ט].

***

בנו של הגאון הנצי"ב זצ"ל, ראש ישיבת וולוז'ין, היה הרב מאיר ברלין זצ"ל. הוא היה מראשי 'המזרחי', ופעל רבות לטובת עם ישראל. ידוע ומפורסם יחסו החם והאוהד של אחיינו הגרי"ז מבריסק אליו, כפי שמשתקף מאגרות ששלח לו.
גם הגרש"ז התייחס בהערצה רבה לרב מאיר ברלין. בזמנו, נתן הגרש"ז לרב מאיר ברלין עותק מספרו 'מאורי אש', והוסיף לו הקדשה חמה, בו הוא מתאר בשבחים מיוחדים, המדברים בשבח מעשיו של הרב מאיר ברלין.

***

סיפר הגרש"ז, כי מדירתו של האדר"ת (חותנו של הראי"ה) בירושלים יכול היה לראות את הכותל המערבי, והראי"ה יעצו אז לא להתגורר שם, כי מראה הכותל השומם ממקדשו, מקרוב ובתדירות, היה שובר את ליבו... [שבחי הראי"ה' עמ' פה].

***

לפי דברי הרה"ג אברהם דב שליט"א מטבריה, בנו של הגרש"ז זצ"ל, אביו החזיק רק מהראי"ה קוק כגדול שמקבל סמכותו [אור שלמה' עמ' 23]. במקומות רבים מזכיר הגרש"ז בכתיבו את דעתו ההלכתית של מרן הראי"ה. כך למשל לגבי שתית היין בסדר ברית המילה, הזכיר הגרש"ז את דעת הראי"ה [ראה: 'אסא' לג עמ' 20. וראה דברי האדמו"ר מגור שקיבל אף הוא פסיקה זו של הראי"ה, 'מכתבי תורה' אגרת מא. סוגיות הלכתיות נוספות שהביא הגרש"ז את דעת הראי"ה – ראה בחוברת 'אור שלמה']].

***

ביקש הרב משה צבי נריה זצ"ל מבנו הרב פתחיה, שיתעניין אצל אחד מבניו של הגרש"ז על מה ששמע מאביו זצ"ל ביחס לרב קוק. מתוך הדברים ששמע, נביא את הסיפורים הבאים [שפורסמו לראשונה ע"י הרב אליעזר מלמד שליט"א, במדור 'רביבים' בעתון 'בשבע' כ' אדר, ו-כ"ז אדר תשס"ד]:

סיפר בשם הרב זליג ראובן בנגיס זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית: "לעת זקנותו של הנצי"ב היתה התייעצות בין גדולי וולוז'ין מי יוכל להיות הממשיך בראשות

ישיבת וולוז'ין, והיתה הסכמה בין כולם כי הרב קוק הוא המתאים להיות ראש הישיבה". (בעת פטירתו של הנצי"ב בתרג"ג, היה הרב קוק בן עשרים ושמונה).

עוד סיפר כי אביו, הרב אויערבך, "אמר על הרב קוק שהיה היחיד שידע ללמוד את חכמת הקבלה ואת חכמת האגדה לעומקה של הלכה".

הגרש"ז היה מקפיד ללכת לשיעורים ולשיחות של מרן הראי"ה. כך למשל היה משתתף בקביעות בשיעור של מרן הראי"ה בימי חמישי, שהיה מיועד לקבוצת אברכים מובחרים [אור שלמה' עמ' 22]. וסיפר בנו של הגרש"ז, כי אביו "לא היה יכול ללכת הרבה אל הראי"ה, כי מצד אמו היו מגדולי המתנגדים לרב. אבל לסעודה שלישית, כשהחשיך, היה הולך".

קיימים עד היום דפים בכתב ידו של הגרש"ז, בהם סיכומים קצרים ותמציתיים של שיחות הראי"ה בסעודה שלישית, שזכה הגרש"ז לשמוע בכל שבת.

***

עוד על ההתרשמות של הרב אויערבך מגאונותו המופלאה של הראי"ה, סיפר ר' יהושע הרשקוביץ, י"ר המועצה הדתית ברמת הגולן, ששמע מהרב אברהם דוב אויערבך אב"ד טבריה, שאביו, הרב שלמה זלמן אויערבך אמר על הראי"ה ש"ידע את הזוהר מילה במילה". עוד סיפר: "בשבת פרשת כי תבוא, האריך הרב בדרשת סעודה שלישית. במוצאי שבת לאחר ההבדלה בא אחד הלמדנים החריפים ב'טרונניה' אל הרב, מה החידוש בדרשתו, הלא כך דרש כבר לפני שנתיים, ובכלל דבריו הם דברי ה'ליקוטי תורה' של האדמו"ר הזקן מחב"ד, שספרו היה מונח תדיר על שולחן מרן הראי"ה".

שמע הראי"ה את טענתו, ומייד – בזכרון מופלא – חזר על דברי ה'ליקוטי תורה' מילה במילה, אח"כ חזר על דרשתו מלפני שנתיים ועל דרשתו האחרונה, וכשסיים, שאל את אותו למדן: "האם הדרשות הן אותו דבר?" [שיחת אבות' עמ' קצן].

***

סיפר בחור שלמד בישיבה לצעירים של מרכז הרב, שפעם התלבט בדרכו, ופנה אל הרב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, ושאלו, שמא כיוון שרוב הגדולים אינם הולכים בדרכו של הראי"ה, גם הוא צריך ללכת בדרכם של הרוב. ענה לו הרב אויערבך: "מה אתה מדבר, בזמן הרב רוב ככל גדולי ישראל היו בטלים אצלו" [הרב אליעזר מלמד שליט"א, 'רביבים', שם].

"כאחד קדמון שלא מהעולם שלנו"

סיפר הרב שלמה זלמן זלונק זצ"ל, מראשי ישיבת 'עץ חיים' בירושלים: פעם אחת ביום שישי אחר הצהריים, הייתי מוכרח לגשת אל הראי"ה לסדר איזה ענין בקשר לישיבה. כשבאתי לביתו וניגשתי לדלת חדרו הקטן בו ישב ולמד וכתב, לא דפקתי מיד אלא שמתי אוזן לשמוע אולי הרב לומד, ואין להפריעו. והנה עולה באוזני קול המיה נרגשת... הרב לומד פרק תנ"ך בהטעמה מרובה, וחוזר עליו ביתר הטעמה. ופתאום קולו עולה והוא חוזר וקורא את הפסוק בהתרגשות גוברת, וכאילו נתגלו לו דברי הנביא בגילוי חדש. הוא עובר לפסוק נוסף, וחוזרים הדברים, והלימוד נמשך. גדלתי בירושלים בין גדולים ויראים, צדיקים וחסידים. ראיתם בלימודם ושמעתי בתפילותם. אבל מעולם לא שמעתי לימוד תנ"ך כזה. היה זה לא לימוד, אלא תפילה. ולא תפילה רגילה, אלא עבודה שבלב. כך מתפללים קדושי עליון בעת רצון, בשעת התעלות, בדחילו ורחימו. עמדתי נרגש וחיכיתי, וגם כאשר נגמר הלימוד, כשנדמה התפילה, עדיין נשארתי עומד רתוק למקומי עד אשר שבה נפשי למנוחתה, ורק אז העויתי לדפוק בדלת. כשנכנסתי היו עוד פני הרב מלאים ריגוש, אולם הוא קיבלני כדרכו במאור פנים, וכשרק שמע את משאלתי הודרו למלאותה.

כשנפרדתי ממנו אמרתי לעצמי: ידעתי שהרב הוא גאון וצדיק, אולם כאן הוא נתגלה לפני כאחד קדמון, שלא מהעולם שלנו. וכל אלה שמרשים לעצמם לבקר את מעשיו או את דבריו, אינם מכירים אותו כלל וכלל. מי שמוסגל ללמוד כך פרק תנ"ך, לא רק שאסור לדבר בו סוה, אלא שאסור גם להרהר אחריו. לא לנו ללמוד דרכיו בקנה מידה רגיל, כי גבוה ונושג הוא מכולנו. מאז קיבלתי על עצמי שלא להגדר אחרי בעלי מחלוקת, נוהרתי להתרחק מכל מי שפגע או נגע בו, ואף לא לשמוע דיבור ביקורת על איזה מעשה שלו או ביטוי שלו".

סיפור זה שמע הגרמ"צ נריה זצ"ל, מפי הגרש"ז אויערבך זצ"ל. לאחר שסיים את הסיפור, הוסיף הגרש"ז, כי הוא עדיין זוכר את הרושם הגדול שעשה הדבר על בעל המעשה, הרש"ז זלונק [בשרה הראי"ה' עמ' 125. וכעין זה שמע מהגרש"ז ר' יונה עמנואל, ראה 'המעין' חוברת מד עמ' 4].

כשהתקרב הרש"ז זלונק אל הרב, עמד גם על עוצם גדולתו התורנית, וסח בנו הרב שמעון זלונק: "אבא ז"ל היה אומר ש'גאון' – הוא הרב קוק. ישנם בירושלים ראשי ישיבות גדולים ששיעוריהם טובים מאוד, אבל היקף גדול כזה בכל מקצועות התורה – זה יש רק אצל הרב קוק. והוא הוא הגאון האמיתי" [בשרה הראי"ה' שם].

ניתן להשיג אצלנו את החוברת

'אור שלמה'

על הערצתו של הגרש"ז אויערבך זצ"ל
למרן הראי"ה זצ"ל

וכן את החוברות הבאות:

אז נדברו יראי ה' – קשרי הידידות בין מרן הראי"ה זצ"ל והגרא"ז מלצר זצ"ל.
עטרת צבי – קשרי הידידות בין מרן הראי"ה זצ"ל והגרצ"פ פראנק זצ"ל.

שלחו אלינו 15 ₪ (לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת ים),
ואנו נשלח אליכם את 3 החוברות.

העלון יוצא לאור בסיוע
'דפרי פיר' –
הדוכן שלך לספרי קודש
ומוסיקה יהודית.
סניף ראשי:
תחנה מרכזית ירושלים.
פלאפון: 0524797380.

תרבות יהודית מקורית